

ВАСИЛ СТОИЦЕВ

СЪЮЗЪТ НА НАЦИОНАЛИТЕ

АЛКОХОЛНАТА ОТРОВА

(С илюстрации за вредата от спиртните питиета)

ТЕЗИСИ

Предговор

от

Д-р Н. Станчев

Началник отд. „Борба с алкохолизма“
при М. Н. Здраве

Като разкъса веригите
на спиртната упойка, на-
шият народ ще се устреми
към свобода и напредък.

СОФИЯ

ВАСИЛ СТОИЦЕВ

Т Е З И С И

НА

БОРБАТА С ПИЯНСТВОТО

АЛКОХОЛНАТА ОТРОВА

(С илюстрации за вредата от спиртните питиета)

Предговор от Д-р Н. Станчев

Началник отдел, „Борба с алкохолизма“ при М. Н. Здраве

(Материали за доклади, реферати и сказки по алкохолния въпрос пред събранията на въздържателните и здравно-хигиеничните кръжоци).

БОРБА С НЕВЕЖЕСТВО И МРАК

Революционната борба с пиянството и предразсъдъците му е започнала.

Първата стъпка е направена от Великото народно събрание през 1947 год. със „Закона за ограничение броя на кръчмите и борба с пиянството“.

Като разкъса веригите на спиртната упойка, нашият народ ще се устреми към свобода и напредък.

ПРЕДГОВОР

Алкохолизмът, от социална болест и социално зло, се е превърнал след войната вече на едно истинско **народно бедствие**. Пиенето и пиянството се ширят по села и градове безпрепятствено. Те са обладали всички класи и съсловия, обхванали са мъже, жени и младежи в най-работоспособната им възраст, заразили са и децата. Затова се налага една всеобхватна борба с алкохолизма, в която трябва да вземат участие всички съзнателни членове на републиката, особено младежта, жените, лекарите, учителите и духовните лица — тия, които възпитават народа и го учат на здрав, разумен и морален живот.

От алкохолизма страдат: отделната личност, семейството, обществото и държавата — страда цялото народно стопанство. Двете съкровища на държавата — **човекът и трудът**, се разстройват непрестанно и трайно от алкохола.

Държавата си служи със **закони и наредби**, които имат за цел да ограничават алкохолизма сред народа до пълното му ликвидиране. Това влиза и в програмата на Отечествения фронт, и в здравния план на Мин. Нар. Здраве. Съществуващите до сега законодателни мерки за борба с алкохолизма се допълват с новия **„Закон за ограничение броя на кръчмите и борба с пиянството“**. Само с тия ограничения, обаче борбата с алкохолизма няма да има успех, ако хората не

разберат вредата от алкохола, и ако сами не се осъзнаят и си наложат воля и самообладание за да се въздържат от пиене на алкохол. Необходимо е значи една разяснителна работа сред населението, особено между младежта и жените. Те трябва всички да станат въздържатели. Трезвата пропаганда трябва да се почне още от детството в семейството и да продължи в училището. **Противоалкохолното възпитание и обучение** трябва да се провежда най-вече от родителите и учителите. Те трябва да имат необходимите познания по алкохолния въпрос, за да могат да извършват трезвата пропаганда по-правилно, по-научно и неоспоримо. Също и с личния си пример трябва да влияят на младото поколение.

Това е предназначението на този труд, даден под форма на тезиси, в доста конспективен вид, който ще послужи за **ръководство** при изнасяне на сказки, за написване на статии, за стенвестници, за живи вестници и др. Описаните опити с алкохола, цифровите данни, мненията на специалисти по алкохолния въпрос и подходящите картинки — всичко това прави книжката на г. В. Стоицев, учител и дългогодишен борец против алкохолното зло, с нужната педагогическа опитност и практика в трезвата борба — много ценна и необходима за всеки, в сърцето на когото гори любовта към човека и цъвти блянът да създаде едно трезво, трудолюбиво и човечно общество.

Д-р Никола Станчев

Здравето е висше благо. То е и предпоставка за разумен и щастлив живот. За да го поддържа в живота си, човек употребява различни видове храни и питиета.

Храната употребяваме:

1. За да поддържа растежа на тялото (градивен материал).

2. Да не допуска отслабване и изтощаване на същото, като запълва загубата при работа;

3. За да дава сила и увеличава защитните сили на организма.

5. Като топлородно и силодатно гориво в организма.

5. За да поддържа дейността на мозъка и нервната система, а от там и на душевния живот на човека.

6. За да поддържа целокупния живот на човека. Ако не се храним с разнообразна храна, настъпва гладна смърт.

Човекът е свободен да избира храната си и рядко попада на зловредна храна. Може да се каже, че човекът обикновено не злоупотребява при храненето си. Тази злоупотреба не е толкова голяма, каквато е да речем злоупотребата с питиета, по специално със спиртните питиета. Единствената злоупотреба е *преяждането-изнасилването* на човешкия организъм с повече храни отколкото му са необходими. Но, трябва веднага да допълним, че тази злоупотреба върви в повечето случаи успоредно на злоупотребата със спиртни питиета. Спиртните питиета имат съвсем друго въздействие върху човешкия

организъм, което улеснява злоупотребата, и омъч-
нява борбата с тях.

Биологични нужди карат човека да употребява
някои храни и питиета понякога отделно, понякога
заедно, — само за удоволствие.

Разни видове сладкиши, баници, чай, кафе, какао,
лимонада, соди, сиропи, вода и др. утоляват жаж-
дата на организма за вкусови удоволствия и нуж-
дата му от течности и сладки хранителни вещества.

Освен тези питиета, обаче, които са полезни,
хората пият за удоволствие и други питиета, като
бира, вино и ракия (и хилядите им производни),
които не само че не пренасят ползи като храните,
а са опасни и вредни за здравето. Най-лошото в
случая е, че и науката ги рекламираше в мина-
лото, като им приписваше хранителна и здраво-
словна стойност като на храните. И нещо повече
— на спиртните пития често се приписваха ползи
и въздействия по-голями и по-ценни от тия на дру-
гите пития и храната.

Употребата на спиртните пития датира от най-
старо време. От тогава датира разбира се и зло-
употребата с тях *Употребата им води след себе
и злоупотребата*. В най-ново време, обаче,
употребата им, благодарение модерната реклама,
подправките, както и увеличения стремеж към
опиянения и наслада у модерния човек, тази упо-
треба е достигнала до много голями — застраши-
телни размери.

Какво представляват от себе си спиртните питиета?

Характерното за всичките е, че те съдържат
спирт (алкохол), който в чисто, неразредено съ-

стояние, нанася невидими поражения на организма. Свойствата на чистия спирт са известни. Той е една силна клетъчна отрова и добро гориво за ламби и мотори. Силата, обаче, неговата ценност и стойност и в разрежено състояние продължават да изчисляват съответно на градусите: колкото алкохол съдържа питието, толкова „по-хубаво“ е то...

Различните опити, практиката и наблюденията доказват, че спиртът и в разрежено състояние продължава да нанася вреди и поражения на човешкото тяло. Неговото вредно влияние може винаги да се доказва нагледно с растения и животни. Учените са правили опити и извели необорими доказателства за това. Изводите са в противовес на тези за ползата от храните, а именно:

Бидейки клетъчна отрова, той спира растежа на живите същества:

Намалява съпротивляемостта на организма;

Пречи на храносмилането, като намалява отделянето на доброкачествен стомашен сок;

Влияе на мозъка и нервната система разрушително, поради което влияе зловредно на разума, схващането и на целия душевен живот на човека.

Прекалената употреба нанася видими последствия върху човека. Тя го изменя физически и душевно като го прави негоден член за обществото.

Но, какво представлява от себе си спиртът?

И какво са спиртните питиета?

Още в началото отхвърляме зловредното, злокачествено и опасно внушение, произлизащо от скъпо платената реклама на алкохолния капитал, набивано в съзнанието с години и векове, че спиртните питиета: бирата, виното и ракията, могат да

бъдат полезни като храна и пития. Всички съдържат спирт (алкохол), за който се знае, че употребен и в малко количество, си остава клетъчна отрова. Да си припомним накъсо

свойствата на чистия спирт

Безцветна, прилична на водата течност, но с особена миризма и с остър парлив вкус. С него не може да се задоволява жаждата. Запалин, много добре гори. Горят и различните видове спиртни питиета, които го съдържат в по-голямо количество (ракия, коняк, ром и др.). Известно е че чистия спирт се употребява за спиртни ламби. Спиртът поглъща водата, и ако сложим в него вещество, което съдържа вода, той бързо я изсмуква, веществото засъхва и става кораво. Алкохолът поглъща водата и от тъканите на живия организъм. Опити за тия свойства на алкохола могат всеки път да се направят. (Особено полезни са те за уроци, събрания, реферати пред ученици). Това свойство на спирта обяснява факта, защо след като е пил веднъж човекът, чувствава непреодолима жажда.

Присъствието на спирта в най-слабото вино лесно можем да докажем със следния опит: вземаме вино в специална реторта, прилична на лула и я нагряваме. Течността ще почне да се изпарява и ние забелязваме, че от към отворения край излизат мирисливи пари. Това е спиртът, който се изпарява при 78 градуса топлина, преди кипението на водата, което става към 100 градуса. Поднесете запалена клечка кибрит пред отвора на епруветката и ще видите как парите на спирта се запалват и горят със синкав пламък, приличен на пламъка на спиртна лампа. Продължете тоя опит така: вместо да го-

рите парите от виното, прекарайте ги през тръбичка, която минава през студена вода. Парите стават на течност. Получава се ракия.

Други опити,

с които можете да си послужите пред събранието за нагледно доказателство:

1. Вземате два къса пресно месо: а) потопете единия в чиста вода и б) потопете другия в чист спирт. След продължително време накарайте слушателите ви да открият разликата между двете парчета месо. Първото парче е набъбнало и запазило цвета си, второто се е свило, побеляло и затвърдяло, понеже спиртът е изтеглил водата, изсушил го е.

2. Вземете парцалче и го намокрете със спирт. Допрете го до здрава кожа. Не чувствувате нищо. Спиртът бързо се изпарява. Но, ако така мокрото парцалче допрете до кожата, покриете я с мушама или друг плат, веднага усещате проникващият в тялото спирт. Продължително държите ли ръката си така, по нея ще се образуват мехури, каквито се получават при изгаряне.

3. Полейте суров белтък от яйце със спирт. Белтъкът се свива, както се свива, когато го залеем с вряла вода. Също такъв белтък има и живата протоплазма на клетките и тъканите на тялото ни, в които спиртът прониква почти не променил свойствата си.

4. Вземете капка застояла вода и я разгледайте с микроскоп. В нея плуват много първични животни: едноклетъчни и двуклетъчни. Между тях е и амебата, която прилича на нашите бели кръвни телца. Налейте в тази вода капка спирт и прове-

рете, за да се убедите, че всичките тия първични животни са измряли. Спиртът ги е убил!

5. Задръжете глътка спирт в устата си. Слюзестата ципа, която обгръща устата отвътре, се сгърчва, побелява и, ако продължава опитът, тя ще се обели. Явно е, че спиртът е отровил клетките, изгорил ги е, както се изгаря устата с нещо много парливо и горещо. В случая болки не се усещат, защото спиртът е изгорил чувствителните клетки. Същият опит да се прави не с чист спирт, а — с ракия.

6. Продължете горният опит, за да се убедите, че спиртът е притъпил чувствителните нерви. Затворете си очите и искайте да ви дадат да вкусите няколко пития: вода, мляко, сладък сироп или оцет. Не ще различите какво пиете. Обяснете тоя факт, който иначе рядко спира вниманието.

7. Зърната от варива, поставени във вода и ракия набъбват и се свиват. Покажете ги, след като предварително сте ги държали така. Разликата лесно се забелязва. После ги засейте в сандъче или саксия и наблюдавайте растенето им. Зърната, които са стояли потопени в ракия, по-бавно ще поникнат или никак няма да поникнат. Поникналите ще увехнат, когато държаните във вода избуяват. Разликата е очебиюща.

7. Същият опит може да се наблюдава с млади растения, напр. царевични, бобови и др., отгледани свежи при нормални условия с вода. От определено време разделете ги на две и едните продължете да ги поливате с вода, а другите с ракия. Само за един месец разликата ще ви поразии. Поливаните със спиртно пиение ще спрат растенето и ще започнат да вехнат, когато другите ще из-

растнат, ще цъфнат и вържат плод. Направете изводи за растенето и развитието на децата, които употребяват спиртни пития и други, които не употребяват такива.

9. Продължете горния опит така: преди да е увехнало растението поливано с ракия, започнете да го поливате с вода, а нормалното със спирт. Първото се съвзема и почва да расте, второто спира растенето, клюмва и почва да вехне. Използвайте такива и др. опити, те са отлично агитационно средство.

10. Поставете 1 муха под чаша, заедно с 1 памук натопен във спирт и наблюдавайте въздействието на алкохолните пари върху живото същество. Поставете жаба или рибка във вода и налейте ракия.

11. *Спиртът спира растенето.* Д-р Ридж посява салатени семена в стъклени саксии. Едни полива с чиста вода, други с разни видове ракии. Първите израстват едри, а вторите не поникват. *Не поникват и ония семена, полети с вода в която има 1⁰/₀ алкохол!*

Ако растенията са поникнали при еднакви условия с вода и почнем поливането им с най-слаб разтвор от спирт, те спират растенето, защото и най-малкото количество от тая опасна отрова пречи да се образува хлоромфила, без който растението е невъзможно.

Друг английски учен Сър Ричардсон наблюдава и доказва, че първичните организми скоро и бързо загиват в естествените си условия, във водата, ако там се прибави и капка спирт. И още: когато се дава спирт на млади животни-кученца, котенца, морски свинчета и др., те израстват слаби и дребни.

Подобни примери и доказателства могат да се приведат в изобилие. Много опити като горните с растения и животни могат и трябва да се правят пред и с помощта на учениците. Те са нагледно и паметно доказателство. Необходимо е те сами да направят извод, че както на растенията и животните, макар и в най-разредено състояние, спиртът вреди и на човешкия организъм и особено вреден се показва за младия организъм; — че спиртът не само че не подпомага тялото да расте, противно на невежественото разбиране, но забавя, спъва и убива развитието.

Свойствата на чистия спирт го правят
твърде полезен в техниката и промишлеността

Той гори в лампите и двигателите; употребява се за разтваряне, приготвяне и прочистване на лекарства и лакове; употребяват го при изсушаване и щавене на кожи и особено, което да се запомни по-добре, — когато искат органически предмети да се изсушат и направят твърди! Употребяват го за препарирване и запазване предмети в музейте. Той не замръзва и употребата му е още по-широка.

Чистият спирт не може да се пие, защото на-нася преки вреди, прави бързи, моментални поражения в клетките и изгаря тъканите на повърхността на органите. Той може да се пие в разредено състояние — във вид на ракия, вино, бира и други производни, но и в такова състояние, както ще видим по-долу, той не изгубва основните си свойства *ба гори и да изгаря, да суши и да изсушава дето попадне.*

Характерно за всички спиртни напитки е, че те съдържат различни проценти спирт (алкохол). Така: бирата има 2—6%, виното 10—20 и повече %, ракията и производните ѝ до 60 и повече %. Лесно е да се разбере простата истина, че спиртът, разреден във вид на питие, не ще е тъй поразително опасен и вреден, както чистия спирт, но той не губи свойствата си и в това състояние и е глупаво от страна на употребяващите такива напитки да твърдят, че свойствата му не се проявяват при такава употреба, защото той не закъснява да ги прояви веднага след употребата.

Употребяващият спиртни пития бързо почувствува вредните последици и промени в своя организъм

Изтъкнахме с опити действието на спирта върху живата тъкан. Хората приемат да го вкарват, макар и в разрежено количество, във своето тяло, във своята жива машина. Употребяващите спиртни пития са роби на един опасен порок. За лична чест и хорски срам, рядко признават и почти винаги оправдават с нещо своята слабост.

А в същото време опитите и обективните изводи и мнения на учените от кабинетите и лабораториите

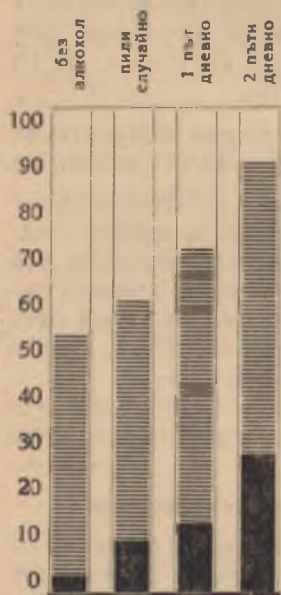
доказват неговото отровно действие

Алкохолът е особено опасен за младия организъм. Децата и младежта употребяват спиртни напитки, особено виното, по подражание и подведени от невежи родители и лоши другари. Вредното въздействие на спирта, обаче, върху крехкия детско-юношески организъм бързо се забелязва. Анкетите доказват че децата, „подкрепяни“ и на много

места „подхранвани“ с алкохолни питиета, остават дребни на ръст и слаби по успех в училище. В това направление имаме печатани анкети и разполагаме с необорими доказателства, които никои не може да отрече.

Ето една

интересна таблица за успеха на ученици —

Черното е слаб успех
шрихованото — среден,
бялото — много добър.

трезвеници, случайно пили и редовно употребявали по един и два пъти дневно.

Тази таблица е съставена въз основа на опити и наблюдения в наши училища. Д-р Ланг намира, че подобен извод е абсолютно верен по отношение успеха на учениците. Според тоя учен, анкети и статистики доказват, че успех „добър“ и „мн. добър“ имат ония класове, где-то преобладават трезвениците. В клас със „среден“ и „удовлетворителен“ число на трезвениците и пиящите е приблизително равен, а в класовете с „неудовлетворителен“ и „слаб“ успех пиящите били два пъти по-много от непиящите.

Алкохолът намалява съпротивляемостта на тялото.

Доказано е и ние вярваме в това, защото до сега не сме чели нито едно опровержение на учен

и капацитет, освен от защитниците на алкохолния капитал, търговци на спирт и фабриканти, — че спиртът, оказвайки вредно влияние върху отделните органи на тялото и на цялото тяло, отслабва организма и го прави лесно уязвим от болести, особено туберкулозата.

При проследяване пътя на спирта в човешкото тяло може да се докажат аргументирано пораженията му навсякъде. Интересно е, че рани, порязвания и всякакви повреди на организма, по-трудно зарастват у хора, които системно пият, отколкото у тези, които не пият. Статистиките и наблюденията потвърждават, че пиячите по-често и продължително боледуват и се заразяват. Най-голям процент болести и смъртност дават пиящите. Няма по-силно средство за погубване човека чрез отслабване защитните му сили. При постъпване в болници и санаториуми, при снемане анемнезата, лекарите се интересуват за отношението на пациента към спиртните напитки и още при това могат да кажат при какъв успех ще върви лекуването и оздравяването.

Спиртът намалява телесните сили и работоспособността

Ще прибегнем към опити, правени от световно известни лекари и капацитети, чиито данни са добили популярност и се ползват като оръжие в борбата с алкохолизма.

Ето: Британският лекар Паркс правил опити с два отряда войници, еднакви по развитие и сила, на които възлага еднаква мускулна работа (напр. коситба). Единият отряд получава бира през почивката, а другият не. Отначало първите, добили при-

ятно самочувствие и надминали, но скоро тяхните сили отпаднали и накрая резултатите в полза на вторите били очевидни. Друг известен лекар наблюдавал, че войниците, които пиели повече, падали първи в дългите походи, отколкото тези, които никак или малко пиели. Този опит е от по-отдавнашно време, но от лично наблюдение през последната война знаем, че когато е предстояла сериозна работа на войниците, никой началник не е позволявал употребата на спиртни питиета.

В последно време настъпва едно относително отрезвяване, но то е резултат: от една страна на личния опит на началстващите и от друга — на постоянната и неуморна наша трезва пропаганда, която не трябва да спре до тука. Така обаче не беше в миналото. Много предрасъдъци са разрешени. Днес атлетите, на които предстои борбата и е нужна сила за надбягване и други упражнения, не прибягват към пиене, както това ставаше отдавна. Навред в производството, гдето работата е определена и организирана, отговорните места държат за трезвостта на работниците. Съревнуванието е невъзможно между пиящите и между употребяващите спиртни напитки, а само между трезви работници. Прието, осъзнато и наложено е вече разбирането, че пиящият губи от силите и работоспособността си. Според Hellsten при употребата на 50 грама чист спирт (500 гр. вино) на денонощието се губи 17% от работоспособността на работника.

Спиртните питиета разстройват храносмилането

по един очевиден начин, но предрасъдъкът, че употребата им е полезна преди ядене, през време

на ядене и след ядене, е мъчно разбиваем. Че спиртните питиета нямат никаква хранителна стойност, е доказано. От всички „най-хранителна“ а бирата. Тя се произвежда от ечмика и това въвежда в заблуждение лековерните и непросветените. Виното се получава от гроздето, а различните видове ракii — от плодове, зеленчуци и др. Спиртните напитки се произвеждат от житни зърна, картофи и др. храни, но дали хранителната стойност на продуктите от които се добива едно питие се запазват? Защо даже и просветени хора още спорят по този въпрос? В спиртната фабрика нишестето, хранителната част на материалите, се подлага на ферментация — разлагането и от това се получава спиртът. Това разпадане се казва ферментация — дума чужда, някъде непонятна, на друго място забравена или лошо обяснявана. Хранителността на виното е също илюзорна, тъй като ферментите и там са свършили предварително работата си. Предрасъдъкът, че виното и бирата са хранителни, че ракията събужда апетита и улеснява храносмилането, е широко разпространен и борбата с него е трудна. Агитаторът трябва добре да обяснява и убедително да припомни на слушателите си какво представлява ферментацията и самия спирт.

Увеличава ли ракията апетита? Една измама! Като че добиваме сила като работим, а в същност губим такава. Нека обясним действието, за да стане ясно, че,

постъпилият спирт в стомаха не увеличава, а намалява апетита!

Видяхме, че спиртът притежава свойството да поглъща водата и да изсушава предметите. Сто-

машните жлези изпускат сок-пепсин, който разлага храните и улеснява храносмилането. Ракията преси-

Стомах на здрав човек и стомах на алкохолик (с възпаление на лигавицата и язва)

ча пепсина, който е белтъчно вещество и действа на жлезите, които го произвеждат. Естествено е жлезите да произвеждат, съпротивлявайки се на отравата, нов стомашен сок и от това се чувства реакция и самочувство на увеличен апетит, обаче това е едно излишно, вредно и опасно дразнене на стомаха, което повтаряно може съвсем да го разстрои и разболее. При честата и упорита употреба на спирт „за апетит“ преди, през време

или след ядене, се нанасят сериозни поражения и разстройство на храносмилането. Вкаран в стомаха без нужда, алкохолът не претърпява никаква промяна, както хранителните вещества. В тялото той само вреди и като ненужен и вреден бързо се изпъжда от там, за да премине в червата и кръвта, запазвайки свойствата си да вреди и на тях по същия коварен начин.

Има и други

вредни последици и промени в организма, до които ни довежда употребата на спиртните питиета

От стомаха непроменен спиртът преминава в кръвоносните съдове и чрез кръвта минава през всичките органи на тялото. От бели и червени кръвни телца, плаващи в кръвна течност, съдържаща белтъчно вещество, е съставът на човешката кръв. Но това белтъчно вещество, също като белтъка на яйцето, се съсирва от нахлулият в клетките спирт. Като стар, опасен и опитен разбойник, спиртът упоява белите кръвни телца, които влизат в борба с него, а червените се свиват и втвърдяват като боледуват. Хилави и болни те не успяват да доставят на тялото кислород и горенето в нашето тяло отслабва. Настъпват изменения като последствия от отравяне. Организмът на пияча е бойно поле на отровата и кръвта. Разните органи се видоизменяват, заболяват, израждат се и стават грапави, затлъстяли и безобразни.

Черният дроб е важен орган на нашето тяло. Той приготвя жлъчката, която помага за смилането на тлъстините. От алкохола той се подува, затлъстява и на края се свива и сбръчква. Разстройват се функциите му. Вследствие измененията пиящият боледува.

Сърцето също се разширява, затлъстява, работи неравномерно. А какъв чуден орган е човешкото сърце! Моторът на човешкия живот, органът, който развива неуморна дейност през целия живот. Сърцето бие около 100,000 пъти в едно денонощие и прекарва през това време 20,000 литри кръв. Дневната сила на сърцето би издигнала 40,000 кг тежест на 1 метър, а годишната работа на сърцето

е огромна. От раждането до смърта сърцето има тая задача — да развива сила в полза на всичките

Нормално и „бирено“
сърце

Черен дроб: а) нормален, б) на
алкохолик (чернодр. цирроза)

други органи на човешката физическа и духовна машина, да храни тялото с кръв и да поддържа живота. Но ето, че вкараният в стомаха и червата алкохол минава в кръвта и сърцето е принудено да удвои и одесетори силата, за да изхвърли и обезвреди отровата. Пиящите имат големи, но слаби сърца. Мускулните влакна, с помоща на които сърцето изтласква кръвта, с течение на времето се затрудняват от излишните тлъстини и сърцето работи отначало неправилно. За да се справи с голямото количество течности, сърцето работи пресилено,

поради което настъпва отказът му да служи продължително, настъпва преждевременна умора и заболяване.

Бъбреците у пиящия заболяват и не могат правилно да отделят пикочните вещества. Като последицие на неправилната тяхна дейност се явяват различни страдания — пикочно отравяне. Болният е подпухнал, защото отровните остатъци от обмяната не могат да се изхвърлят навън.

По пътя на кръвоносните съдове, спиртът не пощадява и белите дробове. Последните се съпротивляват, изпаряват една част от погълнатия алкохол, но постоянната и пресилена борба с отровата ги изтощава. Те слабеят, появява се отслабване на белодробната тъкан и накрая туберкулоза, когато организмът е отслабнал вече и заразата попада в дроба.

Най-чувствителни са, обаче, нервните и мозъчните клетки. До тях отровата достига най-напред по кръвоносните съдове. Пиящият губи разум и съзнание за вършената от него дейност и това е първият признак, че алкохолът е стигнал до мозъка и е разстроил най-вишата човешка дейност—

Бъбреци: I) Здрав, II) подут и възпален от алкохолната злоупотреба; бъбречна болест. III. Затлъстял, IV. Свит, набръчкан, повреден.

мисленето. Пияният извършва глупави, смешни и отвратителни дела, от които в трезво състояние се срамува. Действието на сп. отрова върху мозъка

Мозъци: I) на здрав човек и II) на алкохолнк — с израждане на мозъчните гънки.

е такова, че всичко се вижда на човека не такава каквото е в действителност. Пияният и онзи, който е започнал да се опива, не е в състояние да прецени силите си за каквато и да е дейност. Усещанията и впечатленията му за минали и бъдещи работи се забъркват, властта на мозъка над мускулите и органите отслабва. Той не разсъждава, нито има воля за нещо. И малките количества употребен спирт оказват влияние на мозъка и нервите.

Въздействието на употребения спирт върху мозъчната и нервна дейност е поразително. Ще приведем картина на два вида отравяния със спирт. Пиящият проявява болезнени душевни функции и

представява наистина плачевен и жалък образ, достоен за изследване.

Временно е опиването, когато човек пие не много — до опиване. Той чувства удоволствие, обече нежните клетки на мозъка бързо се засягат, вследствие на което се явява виене на свят и възбуда. Мислите се забъркват, говорът става несвързан. Пиящият повтаря едно и също, като забравя че вече го е казал. Говори безмислици. Нервният по природа крещи, страстният въздиша и се хвърля да целува, глупавият се умилква, като се представя за умен; хората с мрачен характер плачат, говорят за отчаяние, смърт. Веселите по нрав пеят и играят. Настъпва и по-тежка болезнена фаза на проявления: пияният от всички описани категории може да бръщолеви, да заплюва, да налита на бой, да скърца със зъби, да хапе, да се търкаля по земята и да издава вой подобно на разярено животно докато силите му отпаднат и чувствителността се притъпи. Това е една временна лудост — плод на повреди. Понякога слаби опивания приличат на парализиране с всичките му признаци.

Това е временно отравяне, а пък *постоянното отравяне, което се среща при неизлечимите пиячи е една колкото отвратителна, толкова и страшна картина*. Освен изброените признаци на временното отравяне, пиячът усеща и по-тежки, които го избиват на лудост. Той бяга и се пази от призраци, треперенето и виенето на свят се усилва, на сън е преследван, бълнува и плаче на сън. Появява се алкохолна лудост — делириум тременс.

Ние започнахме с картината на опиващият се и онзи, който пиянствува. Не трябва, обаче, да се забравя и да се убеждава в това, че и една един-

ствена употребена чаша спиртно питие оказва влияние върху мозъчната дейност, макар и често незабележимо. Ще приведем наблюденията на прочут английски лекар (д-р Ашафенбург) върху работата на словослагатели, чиито главен труд изисква мозъчна дейност. Той заключава, че пиящите в минимално количество дават по малко набор, макар самите те да се намират под впечатление, че от ракията работата им върви по-добре и по-бързо.

Особено силно спиртът влияе върху тъканите на младото, растящо тяло

Той е особено вреден за ученици, които с учебните си занимания преследват умствено развитие и напредък. Става тъй, че спиртът нахлува в мозъчните клетки, видоизменя, поражавя ги и нанася неизлечими последствия — застой в умственото развитие, умствено закъснение, тъпота и др. п. Не говорим за наследствената алкохолна обремененост, която неминуемо трябва да засегнем.

На това място можем да направим една малка резерва все пак, която не е в полза на пиящите. — Има „лекари“, които оспорват доводите относно вредните последици за умствените способности, като доказват, че употребяващи спиртни напитки запазват трезвеното си състояние и мислящата си и разсъдъчна способност. Даже ще ни се изтъкнат случаи с хора на умствения труд и изкуството, които не губят способността си да работят и творят под настроението и вдъхновението на чашката. И тук истината е една и неизменна, както вред където тя съществува. Алкохолът си остава чиста клетъчна отрова, но всякъде той еднакво не достига, за да влияе върху всички органи еднакво.

Той поражява всеки човек в най-чувствителните му части. И признава се, че за всички хора мозъкът не е най-чувствителното място. Хората са различни по способността на мозъка да противостои на вредното влияние и случва се, че спиртът понякога ще пощади мозъка на някой пияница, за да разруши някой по-ниш орган, без който тялото също не може. Със спирта нервната система свиква, но пораженията върху тъканите и мозъчните клетки се проявяват.

Социални повреди от алкохол

До тук ние изброихме какви загуби и вреди нанася спирта на отделния член на обществото — на пиящия човек. Някой ще каже: — „Какво от туй? Като пия, на мен вреди, себе си троя! Какво ви е грижа вас? Защо вие проповядвате да не се пие? Оставете всеки да си живее и реди живота, както намери за добре!“

Или: — „Какъв е смисълът на вашата въздържателна борба? Надигнали сте глас да проповядвате против пиенето и искате да заангажирате в тая борба едва ли не самата държавна власт! Каква полза от всичко?“

В нашата обществена работа и борба са ни подхвърляли тия и още по-големи упреци. Защитниците на пиенето алкохол отиват даже и по-далеч. С хули и подигравки те се мъчат да отклонят трезвениците, изтъквайки им безсмислието на подетата борба и от друга страна сочейки им трудността на борбата с човешките слабости и пороци, които водят началото си още от сътворението на света

И, ако наистина алкохолизъмът си останеше само личен въпрос — въпрос за вредите само на лич-

ността, както някои други човешки слабости, то донякъде защитниците на алкохолизма биха имали право. Ако алкохолът *не е социално бедствие* и социален въпрос, нашата противоалкохолна борба не би имала тоя дълбок обществен смисъл.

Защо алкохолизмът е социален въпрос и пиянството е обществено бедствие. „Какво от туй, че 20 или 30 души от селото са пияници, че много или всички селяни пият „умерено“ и пр.? Ето другата страна на въпроса, която виждаме само ние, а нашите противници или не виждат, или не искат да я видят. А пък когато им я откриваме, само преглъщат и премълчават.

Пиящият не вреди само на себе си. Човекът е социално същество, той принадлежи на семейството, на обществото и на държавата, за които той работи и от които очаква да му осигурят по-добър живот. А ние твърдим и никой не ни оспорва, че *пиящият е асоциален тип човек.* Неговите действия, неговата работа и неговото бездействие с нищо не подпомагат социалния организъм.

Отровено наследство — деца на пияници

1. Установено е по най-безспорен начин, че *алкохоликът предава своя порок на потомството.*

А нима това е безразлично за обществото? Ако *алкохолизмът* е наследствено зло, нима това е безразлично и за държавата, която се създава в името на едно обществено и държавно-гражданско добруване? Нам не е безразлично какви деца отглежда нашия народ, какво поколение расте да ни замести.

Предаване на пиянската наклонност става по различни начини. Проф. *Пелман* изследва потомството на пияница, умрял в 1740 година. От всичките родени: 106 души били незаконородени, 142 просеци, 64 живяли в приюти за просеци, 181 били проститутки, 76 — осъждани за убийства и т. н. Здравите били съвсем незначителен брой в сравнение с наследствено обременените, за които обществото трябвало да се грижи. На държавата това потомство струвало 5,000,000 марки в доста отдавнашно време.

Французкият учен *Легрен* казва: „Първото поколение на пияниците са просто пияници без изключение, второто — са порочни пияници с болезнени явления в мозъка — напр. лека форма на спиртна треска и др. душевни разстройства; трето поколение са със слаб ум, размекнат мозък и измиране на рода. *Делбюг*, в кн. си „Хигиена на алкохолизма“ казва: „20% пияници са станали такива по наследство и 80% — по подражание на бащите си — алкохолици“. Значи получава се пак същата констатация, че бащите са виновни за пропадането на децата си *Бунге* потвърждава същото: „Алкохолизмът на бащите е най-важната причина дъщерите да са некъдърни да кърмят децата си. Тук лошото е, че не само детото е лишено от естествено хранене, но че в себе си носи алкохол-

ния „бацил“ или друго яче изразено — болната алкохолизирана кръв на своята пияна майка“ и т. н. Алкохолът, като вреди на размножителните клетки, действува убийствено и прави поколението хилаво и изродено. *Масарик* пише: „Ако лекар, учител или общественик и при днешната наука употребяват или допускат спиртните питиета, те вършат престъпление“. Можем да приведем безброй мнения и доказателства на учени от всички народности и всички времена и накрая да запитаме:

— Ако е вярно всичко това, а то не може да не бъде вярно, че алкохолът е наследствено зло, че пиянството трови и изражда поколението и ние стоим със скръстени ръце пред него, то защо ни са тия обществени грижи — училища, детски домове, градини и клубове за деца, защо ни са детските ясли, родилни домове, болници, диспансери, санаториуми и пр.? *За да лекуваме и изправяме обременената от алкохолизма наследственост ли? Не! Алкохолизмът е обществено зло и борбата с него се подкрепя от всички прогресивни обществени среди.* В момента, когато пишем и печатим нашия тезис, прогресивни народни представители от ВНС, изхождащи от народното правителство на Отечествения фронт, гласуваха „Закона за броя на кръчмите и борба с пиянството“. За първи път в нашата политическа и културна история нашата теза биде защитавана сериозно от законодатели и държавници, които не изхождат от интересите на алкохолния капитал, а от интересите на своя народ.

II. *Примерът на пияча е заразителен за околните* и по този начин всеки, който употребява спития става разсадник на пиене и пиянство. Всеки

може да бъде вреден с примера си най-напред в семейството си, особено ако е родител, по-голям брат или сестра. Ако е пък интелигент — учител, лекар, общественик, той може да е стократно повреден с примера си. Чрез добрия пример нашата интелигенция трябва да допринесе много повече за трезвото бъдаще на своя народ.

Родители, които не са посветени за вредата от пиенето, са истински разсадник на пианството. Те даже съзнателно приучват децата си да пият по малко. После, разбира се, сами съзнават какви последици има такова възпитание. Да не се забравя, че родителите са първите учители на децата. Тяхният пример и наставленията им са ръководство за цял живот. Това на пръв поглед не може да се схване, но ако всеки се поразрови в своя живот и си даде сметка за ръководните правила в живота, ще осъзнае това. Даже когато децата отрастват и добиват знания отвън семейството, те пак ги сверяват, корегират и изпълняват дотолкова, доколкото се съгласуват с примера, знанията и навиците добити в семейството от майката, бащата, по-големия брат и т. н. Семейството за сега е първото място за създаване добри или лоши навици.

А какво представлява семейството на пиящия и пияницата? Жалка картина. Имаме предвид, когато главата на семейството пие, но и друг член може еднакво да допринесе за пропадането му. Пропиват се по-голяма част от средствата, необходими за храна и облекло. Пиенето е такава страст, която не познава мярка и отказ. Свикналият да пие, макар и „умерено“, прави икономи от всякъде, но не и от почерпването, както и свикналият да

пуши. В предприятието, учреждението, фабриката и в занаята, пиящият не се ползва с добро име и не напредва в работата си, поради което получава по-малка заплата. Често, поради грешки,

Татко, ела си у дома!

губи и сменя работата си, от което семейството му страда и запада. В къщи личи недоимък и мизерия. Понеже парите му недостигат, липсват всякакви удобства, които украсяват живота и го пра-

вят по-лек и приятен. Там е неприетливо. Страданията се трупат едно след друго най-често върху съдбата на другите членове на семейството.

Не закъсняват наказания и санкции от страна на обществото, поради извършени грешки и престъпления. Постоянният живот в нерадост и казни, удря печата си върху нрава и характерите на всички членове на семейството. Така хората стават зли, недоверчиви, влачат нерадостен живот и боледуват.

Както виждаме — *поведението на пиещият и пияницата* е в състояние да развали цялото семейство, което от своя страна е най-малката социална единица. А такива семейства се срещат все повече и повече. Особено след войната, когато пиенето и пиянството вземат застрашителни размери и упадъкът на нравите по всички посоки се шири.

Пиящият с погубено здраве, низък морал, често престъпник, крадец и разбойник (в пияно състояние), е едно *несравнимо бreme на обществото*. Голям % от грешките при работа, от злополуките и нещастията в фабриките, работилниците и предприятията се дължат на употребата на алкохола. Голям процент от кражбите, нараняванията, побойщата, убийствата и всякакъв вид престъпления се извършват в пийнало или пияно състояние. Най-честите клиенти на болници, приюти, санаториуми, участъци, затвори и др., са пак поклонниците на спирта.

За издържката на изправителни и лечебни заведения държавата харчи всичките си средства. Всеки младеж и гражданин трябва да се съгласи с нас, че напредъкът на народа ни зависи изключително от трезвеността, енергията и силите на

неговите работници — умствени и физически. Днес те са организирани в своя мощна професионална организация — ОРПС, която не веднаж е спирала вниманието на обществените фактори върху ширящето се пиянство у нас. Напредъкът на народа, неговото процъвтване, зависи и от трезвеността на младите — учениците от основните, средните и висши училища, които са цвета, които са бъдещето на самия народ. И, ако тия милиони учащи се и половин милион трудящи се убиват или намаляват силите си, с които им предстои да се отдадат на творчество за своя народ, рано или късно той (нашият народ) ще се изроди и ще остане назад от другите народи, които в международното съревнование ще го погубят. Историята познава народи пропаднали и изчезнали по тоя път.

Ето дълбокия, сериозния и неотменно-историческия обществен смисъл на трезвото движение, което се заражда, което се изгражда, но все още е слабо да играе своята историческа роля за обнова на живота и нравствеността.

То е клон от общата борба на трудящите се за подобрене материалните условия и за по-хубаво устройство на живота, в който живот наркозата ще бъде изхвърлена и презряна, човекът свободен от заблуди и упойки. Този живот е пред погледа на всички организирани трезвеници и много обществени сили работят за преустройството и подобрието му. Трезвениците трябва да съгласуват своята борба с тая на всички прогресивни сили и от общата борба да очакват положителни резултати.

На борба за трезвост!

Чрез трезвост към култура, прогрес и благоденствие!

Б И Б Л И О Т Е К А ТРЕЗВА ПРОСВЕТА

София, бул. Скобелев 16-В
Пощенска чек. с/ка № 8074

1. Алкохолната отрова 25 лв.
2. Тютюнопушенето — един опасен порок 25 „
3. Трезва смяна (под печат) 25 „

Други книги и издания:

4. Семейството и алкохола 30 „
5. Умереният алкохол. м 25 „
6. Здравно огледало-табло 20 „
7. В-к „Здравец“ пълна IX годишнина с приложения 100 „

Цена 25 лв.

Разрешение от М-вото на информацията и изкуствата
№ 1276 — 4. VII. 1947 год.

ОДОВРЕНА от М. Н. П. — окр. № 308 от 4. IX. 1947 г.